

Stiftelsesklagenemnda

Stiftelsesklagenemndas avgjørelse i sak 2019/0166

Stiftelsesklagenemndas avgjørelse av klage av 25. januar 2019 fra A på Stiftelsestilsynets vedtak av 21. januar 2019.

Saken gjelder avsettelse av A som styremedlem i B i medhold av stiftelsesloven § 29 annet ledd. Stiftelsestilsynets vedtak er begrunnet med at A gjennom sine unnlater har vesentlig tilsidesatt sine plikter etter stiftelsesloven § 30 om styrets ansvar for at regnskap og formuesforvaltningen er gjenstand for betryggende kontroll. Stiftelsen har ikke avlagt regnskap for driftsårene 2016 og 2017 og har heller ikke hatt revisor siden 2017. Stiftelsestilsynet har vurdert at A også klart har vist seg uegnet til å inneha vervet idet unnlatsene vedvarte over tid.

Spørsmålet i klagesaken er om vilkårene i stiftelsesloven § 29 annet ledd er til stede slik at A kan avsettes som styremedlem i B.

1 Stiftelsesklagenemndas kompetanse og sammensetning

Stiftelsesklagenemndas kompetanse er fastsatt i lov 15. juni 2001 nr. 59 om stiftelser (stiftelsesloven) § 7a. Etter bestemmelsen avgjør Stiftelsesklagenemnda klager på enkeltvedtak fattet av Stiftelsestilsynet i medhold av stiftelsesloven, dekningsloven, arveloven og samvirkeloven, med mindre noe annet følger av særskilt lovbestemmelse.

Stiftelsesklagenemnda har full prøvelsesadgang, jf. lov 10. februar 1967 om behandlingssåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) § 34. Klagen er rettidig fremsatt og vilkårene for å behandle klagen er til stede, jf. forvaltningsloven §§ 29 og 32.

Ved Stiftelsesklagenemndas behandling og avgjørelse av klagen deltok leder Hanne Ombudstvedt og medlemmene Caroline D. Ditlev-Simonsen og Henning Sollid.

2 Sakens bakgrunn i hovedtrekk

B, org. nr. [...], (heretter stiftelsen), ble etablert av flere i familien C og A [dato x]. Grunnkapitalen var på kroner 3 500 000.

Stiftelsen har som formål å forvalte eiendommen X i X kommune, «[...]», jf. vedtektene § 2. Videre heter det i § 2:

«[...]», jf. vedtektene § 5.

Stiftelsens styre har frem til styreavsettelsen bestått av to styremedlemmer, A og D. Sistnevnte har vært styrets leder.

Stiftelsens sist avlagte regnskap er per 31. desember 2015. Stiftelsen hadde på det tidspunktet en bokført egenkapital på kroner [x]. Stiftelsen har ikke avlagt regnskap verken for 2016 eller 2017.

Postadresse

Postboks 511 Sentrum
5805 Bergen

Besøksadresse

Zander Kaaes gate 7
5015 Bergen

Tlf.: 55 19 30 00

E-post: post@knse.no

I 2014 åpnet Stiftelsestilsynet tilsyn med stiftelsen. Stiftelsestilsynet veiledet stiftelsen med hensyn til påkrevde endringer. I Stiftelsestilsynets tidligere tilsynsrapport fra 5. november 2014 er det konstatert at stiftelsen ikke lenger har likvide midler.

Stiftelsestilsynet ble senere kontaktet av X kemnerkontor i forbindelse med bokettersyn i det tvangsoppløste selskapet E og i stiftelsen. Det var avdekket at avtaler mellom selskapet og stiftelsen ikke var formalisert. På bakgrunn av manglende skriftlige avtaler, at stiftelsen ikke hadde avlevert regnskap for 2016 og at det fremgikk av stiftelsens årsberetningen for 2015 at stiftelsen hadde vedtatt å selge stiftelsens eiendom, åpnet Stiftelsestilsynet nytt tilsyn med stiftelsen 15. desember 2017.

Stiftelsestilsynet påla stiftelsen å redegjøre for de nevnte forholdene. Det ble også bedt om en redegjørelse for utviklingen i stiftelsen siden tilsynssaken i 2014. Stiftelsen har etter det opplyste ikke fremlagt den etterspurte dokumentasjonen eller besvart spørsmålene på tilfredsstillende måte.

I endelig rapport fra X kemnerkontor datert 6. mars 2018 ble følgende forhold påpekt:

- skattetrekk var ikke separert i henhold til gjeldende regelverk
- stiftelsen hadde ikke bokført bilag i regnskapet i henhold til regelverket
- stiftelsen hadde ikke levert A-melding i henhold til gjeldende frister og regelverk
- stiftelsen hadde ikke foretatt oppgjør av arbeidsgiveravgift og forskuddstrekk i henhold til gjeldende frister

Den 18. april 2018 mottok Stiftelsestilsynet følgende e-post fra stiftelsens daværende revisor, F:

«Vi avga negativ revisjonsberetning for regnskapet 2016 den 30.06.2017. Da regnskapet ikke er levert innen frist for å avlegge årsregnskap ble det sendt brev til journalføring den 1.12.2017 med varsel om fratreden.»

Revisor fratrådte, og etter det opplyste er det ikke engasjert ny revisor.

Stiftelsestilsynets tilsyn ble avsluttet ved tilsynsrapport datert 21. januar 2019. Av rapporten følger det at stiftelsens eiendom var i dårlig forfatning da stiftelsen overtok den, og at bygningen er rehabilitert i perioden 2010 til 2014, samt muligens senere. Denne rehabiliteringen er i stor grad finansiert gjennom egeninnsats fra styremedlemmene og av midler som styremedlemmene privat og gjennom sine næringsinteresser har stilt til rådighet for stiftelsen. Deler av rehabiliteringen er lånefinansiert. I rapporten er det også påpekt flere kritikkverdige forhold, herunder tilknytningen til selskapet E og styrets forvaltning av stiftelsen. Ettersom Stiftelsestilsynets vedtak om styreavsettelse bygger på manglende regnskap og revisjon, gjengis ikke de øvrige forholdene her.

Ved Stiftelsestilsynets vedtak av 21. januar 2019 ble stiftelsens styre avsatt og Stiftelsestilsynet traff samtidig vedtak om oppnevning av ny styreleder i stiftelsen.

I e-post fra A til Stiftelsestilsynet datert 21. januar 2019 hevdes det at vedtaket er uforholdsmessig. Han påpeker at samarbeidet med styrelederen som Stiftelsestilsynet har oppnevnt, ikke fungerer og ber om at vedtaket blir gitt oppsettende virkning. A sendte supplerende e-post 28. januar 2019, og i e-post av 14. februar 2019 presiserte han at de foregående e-postene var å anse som henholdsvis klage og supplerende klage.

Klager fikk ikke medhold i sin begjæring om utsatt iverksettelse.

Den nye styrelederen begjærte stiftelsen konkurs 18. februar 2019. Tingretten åpnet konkurs 20. februar 2019.

Stiftelsesklagenemndas avgjørelse bygger på de saksdokumentene som nemnda har mottatt innen behandlingen av klagen.

3 Rettslig grunnlag for vedtaket

Stiftelsestilsynets vedtak av 21. januar 2019 er begrunnet med at vilkårene for å avsette styremedlemmene etter stiftelsesloven § 29 annet ledd første og annet alternativ er oppfylt. Etter bestemmelsen er Stiftelsestilsynet gitt myndighet til å avsette styremedlemmer når følgende nærmere vilkår er oppfylt:

«Stiftelsestilsynet kan avsette styremedlem som vesentlig tilsidesetter sine plikter ved utøvelse av vervet, som klart viser seg uegnet, eller som ikke fyller lovens krav til å være styremedlem, jf. § 27. Blir vedtaket bragt inn for domstolene, kan de prøve alle sider av saken.»

4 Stiftelsestilsynets vedtak

Vedtaket av 21. januar 2019 lyder:

- «1. [D] (leder), avsettes som styreleder i [B]
2. [A] avsettes som styremedlem i [B]
3. Avsettelse skjer med virkning fra 21. januar 2019»

Stiftelsestilsynet bemerker innledningsvis at det i tilsynsrapporten av samme dato som vedtaket, er trukket frem flere forhold som Stiftelsestilsynet finner kritikkverdige. Stiftelsestilsynet vurderer det imidlertid slik at det alene ut fra manglende levering av årsregnskap for 2016 og 2017, samt unnlatelse av å oppnevne ny revisor, er grunnlag for å avsette styret.

Deretter skriver Stiftelsestilsynet:

«Stiftelsen har ikke levert regnskap for verken 2016 eller 2017 innen forfall og har ikke levert underlag eller regnskap for 2016, 2017 eller 2018 verken til kemneren eller Stiftelsestilsynet. Fristen for å levere årsregnskap for 2016 utløp den 31. juni 2017, for over 1,5 år siden. Stiftelsens siste avlagte regnskap er for 2015 og er over tre år gammelt, datert 31. desember 2015.»

Stiftelsestilsynet viser til regnskapsplikten i bokføringsloven § 7 og regnskapsloven § 8-2. Stiftelsen har vist til sykdom som begrunnelse for ikke å ha levert regnskaper. Til dette bemerker Stiftelsestilsynet at ved vedvarende sykdom må andre overta de aktuelle oppgavene.

Videre viser Stiftelsestilsynet til straffeloven § 392 der brudd på regnskapsplikten er straffesanksjonert. Det vises også til at det ikke er engasjert ny revisor, i strid med stiftelsesloven.

Deretter påpeker Stiftelsestilsynet at plikten til å føre korrekt regnskap og sende inn reviderte regnskaper, står sentralt blant styremedlemmenes oppgaver etter stiftelsesloven § 30. Om regnskapsplikten heter det i vedtakets punkt 3:

«Mislighold av denne plikten kan gi grunnlag for avsettelse av styret, se bl.a. Borgarting Lagmannsretts dom 26. september 2011. Vedvarende mangelfull oppfyllelse av plikten vurderes å utgjøre et alvorlig brudd på en helt sentral oppgave for styret og styret i Stiftelsen har her unnlatt å levere regnskap for to etterfølgende år, hvilket vurderes å være svært alvorlig og et klart brudd på en av styrets sentrale oppgaver.

Pliktene er kollektivt misligholdt av styret og vi ser derfor ikke momenter som tilsier at styremedlemmene i dette spørsmål skal behandles ulikt. Den vedvarende mangelfulle oppfølgingen av styrets plikter viser etter vår vurdering også at styret har «klart vist seg uegnet» til å forvalte stiftelsen i tråd med de lovpålagte plikter, jf. stiftelsesloven § 29.

I tilsynsrapport fra 2014 ble det konstatert at styret i Stiftelsen hadde nedlagt en stor innsats i å rehabilitere og bevare den historiske eiendommen som stiftelsen eier og har til formål å ivareta. Stiftelsen er opprettet av sittende styremedlemmer og familiemedlemmer. Det er også disse personer som i stor grad har skutt inn midler i Stiftelsen. Stiftelsens styre har således en tilknytning til Stiftelsen som tilsier at Stiftelsen uten disse personer vil ha vanskelig for å leve videre. Dette bekreftes også av at Stiftelsen angivelig skal ha forsøkt å finne andre styremedlemmer uten å lykkes. Stiftelsen har også formodentlig forpliktelser overfor tredjeparter, herunder i alle fall det banklån som tidligere har gitt grunnlag for spørsmål om tvangssalg av stiftelsens eiendom. På den annen side har styret over tid vist at de ikke klarer å forvalte stiftelsen på en forsvarlig måte, herunder levere stiftelsens regnskaper. Styret er gitt rikelig anledning til å svare ut de spørsmål som er stilt og dokumentere sine påstander.»

5 Klagers anførsler

Klagers anførsler følger av tre e-poster datert 21. januar, 28. januar og 14. februar 2019 og kan oppsummeres slik:

- Stiftelsestilsynets vedtak er dyptgripende og personlig katastrofalt og vil ikke bidra til annet enn å rasere stiftelsen og spenne ben under menneskene bak stiftelsen
- Privatpersonene bak stiftelsen har lidt av problemer på grunn av stiftelsen økonomisk, omdømmemessig og personlig, samt arbeidsmessig og helsemessig
- Vedtaket er et grovt og uforholdsmessig overtramp som beror på mistro og feilinformasjon
- Det har ikke vært mulig for stiftelsen å avlegge årsregnskap før banken utleverer de gjeldende kontoutskrifter, men det skjer ikke da kontoene er sperret
- Advokaten som er oppnevnt som styreleder av Stiftelsestilsynet, er uforskammet og fremsetter personkarakteristikker. Mye av stiftelsens arbeid står i fare for å bli ødelagt. Det bes om at det oppnevnes en ny advokat uten samme lokale tilknytning og at styrelederens habilitet vurderes
- Tidsfristene satt av styreleder for utlevering av dokumenter og gjennomføring av befaringer er urimelig korte og umulig å overholde. Styreleder behandler de tidligere styremedlemmene svært dårlig og tror ikke på det som hun blir forelagt.
- Avtaler inngått mellom klager og styreleder er blitt tilsidesatt uten grunn
- Styreleder følger ikke opp informasjonen som gis hva gjelder de forretningsmessige planene som er lagt for å rette opp i stiftelsens økonomi

- Styreleder har brutt taushetsplikten
- Styreleder er inhabil

Klager ber Stiftelsestilsynet om å avsette nåværende styreleder og erstatte henne med advokat G.

6 Stiftelsestilsynets merknader til klagen

Stiftelsestilsynet har ikke funnet grunn til å omgjøre vedtaket. Ved brev av 27. februar 2019 har Stiftelsestilsynet oversendt klagen til Stiftelsesklagenemnda til avgjørelse. Stiftelsestilsynet bemerker følgende:

«Etter vårt skjønn inneholder ikke klagen nye momenter, men inneholder etter vår vurdering påstander som for det meste ikke er relevante for vurderingen og/eller er udokumenterte. Klagen inneholder ingen redegjørelse eller dokumentasjon som er egnet til å sannsynliggjøre at styret har besørget en forsvarlig økonomisk styring i årene 2016-2018 eller sannsynliggjort at manglende regnskaper i samme periode skyldes forhold utenfor styremedlemmenes kontroll. At stiftelsen angivelig ikke skal ha hatt tilgang til bankutskrifter tilbake til 2016 er en udokumentert påstand som først er fremsatt 25. januar 2019. Vi finner ikke grunnlag for å vektlegge dette som et moment i vurderingen, men tilføyer at styret i 3 år har hatt mulighet til å ta tak i dette, og er spesifikt bedt om å redegjøre for disse forhold i vår tilsynssak som ble åpnet 15. desember 2017.»

7 Stiftelsesklagenemndas vurdering

7.1 Sakens vurderingstema

Stiftelsesklagenemnda skal vurdere om Stiftelsestilsynets vedtak av 21. januar 2019 om å avsette A som styremedlem i stiftelsen skal oppheves eller stadfestes. D har ikke påklaget vedtaket.

A har vært styremedlem i stiftelsen fra opprettelsen 20. mai 2010 frem til avsettelsen.

Vurderingstemaet i klagesaken er om A har opptrådt på en slik måte under utførelsen av sitt verv som medlem av stiftelsens styre, som gjør at vilkårene i stiftelsesloven § 29 for å avsette ham er oppfylt.

Stiftelsesklagenemnda bemerker innledningsvis at et valgt styremedlem i en stiftelse som hovedregel innehar vervet funksjonstiden ut. Av hensyn til styremedlemmers uavhengighet fra den som har oppnevnt styremedlemmet, kan ikke styremedlemmer fjernes fra vervet under funksjonstiden. Unntak gjelder dersom styremedlemmet opptrer på en måte som innebærer mislighold av pliktene som styremedlem i stiftelsen, eller handler illojalt eller på annen måte motarbeider stiftelsens formål. Stiftelsestilsynet er i slike tilfeller gitt myndighet til førtidig å avsette et styremedlem, jf. stiftelsesloven § 29 annet ledd første punktum. Bestemmelsen lyder:

«Stiftelsestilsynet kan avsette styremedlem som vesentlig tilsidesetter sine plikter ved utøvelsen av vervet, som klart viser seg uegnet, eller som ikke fyller lovens krav til å være styremedlem, jf. § 27.»

Stiftelsestilsynets vedtak er begrunnet med at styrets medlemmer vesentlig har tilsidesatt sine plikter etter stiftelsesloven § 30 om styrets ansvar for at regnskap og formuesforvaltningen er

gjenstand for betryggende kontroll. Videre er vedtaket begrunnet med at unnlatsene har vedvart over tid.

7.2 Rettslige utgangspunkter

Stiftelsesloven § 29 legger opp til at det skal gjøres en konkret vurdering av vedkommende styremedlems handlinger og/eller unnlatelser i forhold til om pliktene som vedkommende har hatt som medlem av stiftelsens styre, er tilsidesatt. Vesentlighetskravet må bedømmes i sammenheng med de plikter og oppgaver som styremedlemmer har etter lov og vedtekter. Dette er også lagt til grunn blant annet i LB-2010-144317, som gjaldt gyldigheten av vedtak om styreavsettelse i en stiftelse. For øvrig gir rettspraksis lite veiledning om hvor mye som skal til for at lovens vesentlighetskriterium er oppfylt. Etter Stiftelsesklagenemndas syn vil momenter i vurderingen være hvorvidt det dreier seg om et enkeltstående eller vedvarende pliktbrudd, om det dreier seg om tilsidesettelse av helt sentrale plikter som påhviler medlemmer i en stiftelses styre og hvor alvorlig handlingen/unnlatsen er.

Det følger av stiftelsesloven § 30 annet ledd at forvaltningen av stiftelsen hører under styret. Lovens begrep «*forvaltningen*» omfatter alle saker som gjelder stiftelsen. Etter § 30 tredje ledd annet punktum skal styret påse at regnskap og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll. Bestemmelsen er omtalt slik i Knudsen/Woxholth: «*Stiftelsesloven med kommentarer*» på side 144:

«Annet punktum i tredje ledd presiserer styrets overordnede ansvar for regnskapsføringen og formuesforvaltningen. Styrets plikter i denne forbindelse kan blant annet sees i sammenheng med at stiftelser er pålagt regnskapsplikt etter regnskapsloven, jfr regnskapsloven § 1-2 første ledd nummer 11. Dette innebærer at styret har et overordnet ansvar for at det avlegges regnskap i samsvar med reglene i regnskapsloven, herunder at stiftelsen registrerer og har dokumentasjon av regnskapsopplysninger i samsvar med reglene i regnskapsloven kapittel 2.»

7.3 Den konkrete vurderingen

B er regnskapspliktig etter lov 17.07.1998 nr. 56 (regnskapsloven) § 1-2 nr. 10 og har bokføringsplikt etter lov 19.11.2004 nr. 73 om bokføring (bokføringsloven). Pliktene innebærer at stiftelsen må dokumentere utgifter og inntekter, regnskapsrapportering, ajourholde regnskapet og avlegge årsregnskap. B har videre en revisjonsplikt, jf. stiftelsesloven § 43 og 44 om plikten til å ha revisor og revisors oppgaver.

Det er stiftelsens styre som er ansvarlig for at stiftelsen registrerer og har regnskapsdokumentasjon, samt avlegger regnskap i samsvar med gjeldende regelverk, jf. stiftelsesloven § 30 tredje ledd om plikten til å besørge at regnskap og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll.

Det er for Stiftelsesklagenemnda sannsynliggjort at B ikke har ført regnskap for driftsårene 2016 og 2017 og det er heller ikke fremlagt opplysninger som tyder på at regnskap er ført i 2018. Stiftelsesklagenemnda viser til opplysningene i Stiftelsestilsynets vedtak på side 2 og til Skatteetatens bokettersynsrapport datert 6. mars 2018, hvor det er uttalt under punkt 1.3 om regnskapsmateriell:

«Det er ikke fremlagt noe etterspurt materiell for 2016 og 2017, da det ifølge daglig leder ikke foreligger noe regnskap for disse årene.»

Det fremgår av bokettersynsrapporten at dette er basert på opplysninger gitt Skatteetaten fra A. Det fremgår også at det ikke har vært løpende bokføring i stiftelsen. Videre fremgår det at Skatteetaten har måttet innhente bankutskrifter for å få et grunnlag for beregning av forskuddstrekk og arbeidsgiveravgift.

Stiftelsens styre har heller ikke besørget ny revisor for stiftelsen etter at tidligere revisor fratrådte i desember 2017.

Stiftelsesklagenemnda har merket seg at regnskaps- og bokføringsplikten var et tema allerede under tilsynet i 2014. Det fremgår av tilsynsrapporten av 19. november 2014:

«Styret må videre påse at stiftelsen får på plass tilstrekkelige rutiner og retningslinjer for internkontroll som sikrer at bokføringen og regnskapet til stiftelsen tilfredsstiller krav i bokføringslov med forskrift og at årsregnskapet blir avlagt innenfor de frister som er fastsatt i regnskapsloven. I dette ligger at styret må gjennomføre et arbeid for å sikre at innkjøp som gjennomføres av stiftelsen blir fakturert stiftelsen og at kostnadene fullt ut er dokumentert med originale bilag.»

A har vært styremedlem i stiftelsen siden opprettelsen i 2010. Stiftelsesklagenemnda legger til grunn at A derfor har vært godt kjent med bemerkningene fra Stiftelsestilsynet etter to tilsyn som er gjennomført. Det er dessuten A som hadde kontakten mot Skatteetaten i forbindelse med bokettersynet. A har dermed over lang tid vært klar over sine plikter og de regnskapsmanglene som forelå. Som medlem av stiftelsens styre unnlot han å besørge fullstendig og korrekt regnskapsførsel og overholdt dermed ikke sin plikt til å ha god oversikt over økonomien og driften i stiftelsen. Regnskaps- og bokføringsplikten er en helt sentral plikt som påhviler styret i en stiftelse. Et ajourført regnskap har til formål å gi både styret og offentlige myndigheter korrekt informasjon om stiftelsens økonomi som er av betydning for drift og styring slik at stiftelsens formål realiseres, og også for beregningen av skatter og avgifter. Stiftelsesklagenemnda finner at unnlattelsene er et klart brudd på plikten etter stiftelsesloven § 30, en plikt som A over lengre tid har neglisjert. Stiftelsesklagenemnda har etter dette kommet til at A som styremedlem i B har vesentlig tilsidesatt sine plikter ved utøvelsen av vervet, jf. stiftelsesloven § 29 annet ledd.

Stiftelsesklagenemnda er ikke enig i klagers anførsel om at avsettelsen av ham som styremedlem i B er uforholdsmessig. Nemnda har lagt vekt på at det dreier seg om unnlatt oppfyllelse av helt sentrale lovpålagte plikter over lengre tid.

Klagen fra A tas etter dette ikke til følge, og styreavsettelsesvedtaket av 21. januar 2019 opprettholdes.

8 Vedtak

Stiftelsesklagenemnda fatter etter dette følgende vedtak:

Stiftelsestilsynets vedtak av 21. januar 2019 opprettholdes.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd.

Vedtaket er enstemmig.

Ålesund, 29. mai 2019

Hanne Ombudstvedt
Leder